

Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації майбутніх менеджерів освіти

Долженков Олег Олександрович¹

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: Dolzhenkov.OO@pdpu.edu.ua

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7620-9535>

Черненко Наталія Миколаївна²

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: chernenkonalali@pdpu.edu.ua

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2288-8824>

Researcher ID – D -2396-2018

Ручкіна Маріанна Миколаївна³

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: ruchkina.marianna@pdpu.edu.ua

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-7170-4078>

Сакалюк Оксана Олександрівна⁴

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: sakaluk.oksana@pdpu.edu.ua

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-3465-2149>

У статті уточнено сутність понять «професіоналізація», «професіоналізм», визначено особливості практико-орієнтованого навчання як засобу професіоналізації майбутніх менеджерів освіти, обґрунтовано специфіку його впровадження в систему професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти.

Доведено, що професіоналізація майбутніх менеджерів освіти є процесом становлення й розвитку професіоналізму.

Наголошено на доцільності впровадження практико-орієнтованого навчання в систему підготовки майбутніх менеджерів освіти до професійної діяльності.

Узагальнено понад 12-річний досвід кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Університету Ушинського в підготовці майбутніх менеджерів освіти щодо використання практико-орієнтованого підходу, врахування викликів сьогодення, сучасних вимог реформування та інновації, вдосконалення змісту й вибору тактики їхньої підготовки до управлінської діяльності, враховуючи відповідні форми, методи й засоби навчання, що забезпечують здатність автономно ухвалювати рішення в умовах невизначеності, ідентифікуючи ризики, визначаючи вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на розвиток закладу освіти в умовах змін.

Враховано, що успішний досвід діяльності випускників кафедри на керівних посадах у сфері освіти Одещини підтверджує перспективність практико-орієнтованого підходу під час підготовки

¹ доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

² доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

³ кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

⁴ кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

майбутніх менеджерів освіти, що позитивно впливає на формування їхньої професійної компетентності.

Обґрунтовано необхідність використання інформаційно-фактологічної бази ймовірних ситуацій у процесі самостійної освітньої діяльності майбутніх менеджерів освіти, оскільки сприяє розвитку індивідуальних здібностей здобувачів освітнього ступеня «магістр», створенню умов для їх активної, плідної освітньо-пізнавальної діяльності та передбачає творче застосування організаційних форм і методів.

Ключові слова: професіоналізація, професіоналізм, професійна діяльність, практико-зорієнтоване навчання, майбутні менеджери освіти.

Вступ. Сучасні зміни в галузі освіти вимагають систематичного оновлення освітньо-професійних програм підготовки майбутніх менеджерів, формування нових компетентностей та використання інноваційних технологій навчання, що підтверджує значущість та необхідність домінування практико-зорієнтованого навчання під час професійної підготовки сучасних менеджерів освіти, які повинні бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Проблеми підготовки майбутніх менеджерів освіти до професійної діяльності у закладах вищої освіти набули широкого висвітлення в наукових дослідженнях В. Береки, Л. Даниленко, Г. Єльнікової, Л. Калініної, О. Касьянової, Н. Коломінського, О. Мармази, В. Олійника, Н. Островерхової, В. Петренко, В. Пікельної, Є. Хрикова та ін. Останнім часом активізувалися дослідження різних аспектів впровадження практико-зорієнтованого навчання: Ю. Бахметова, А. Бірченко, А. Вербицький, Н. Житник, Г. Ковальчук, Н. Матюшенко, І. Пальшкова, Т. Пушкарьова та ін.

Мета та завдання дослідження: визначити особливості практико-зорієнтованого навчання як засобу професіоналізації та обґрунтувати специфіку його впровадження в систему професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти.

Матеріали та методи дослідження: у дослідженні використано теоретичні методи: аналіз, узагальнення й систематизація наукової літератури з метою уточнення понять «професіоналізація», «професіоналізм», особливості практико-зорієнтованого навчання, виявлення специфіки професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти у закладі вищої освіти. Окрім цього з метою виявлення труднощів, які виникають у майбутніх менеджерів освіти під час професійної підготовки в магістратурі, було використано анкетування як метод емпіричного дослідження.

Результати дослідження. Формування професійної компетентності у вищій школі є основою фахової підготовки майбутніх менеджерів освіти, що здійснюється з урахуванням сучасної соціально-економічної освітньої ситуації і тенденцій її розвитку, базується на сучасних вітчизняних і зарубіжних прогресивних концепціях управління, відображає загальні засади та особливості управління закладами освіти в умовах змін. Освітній процес поєднує теоретичну, практичну підготовку та науково-дослідну роботу на засадах практико-зорієнтованого навчання, зміст якого системно охоплює всі основні напрями управлінської діяльності менеджерів освіти.

Аналіз довідникової та науково-методичної літератури дає можливість констатувати різні підходи науковців до тлумачення поняття «професіоналізація». У великому тлумачному соціологічному словнику професіоналізацію розглядають як спосіб отримання соціального статусу через професію; «професіоналізація» визначається як «процес, за допомогою якого посада формує претензію на статус і, отже, винагороду та привілеї професії» (Джері Дж, 1999:104).

Т. Міронова професіоналізацію тлумачить як професійне навчання й розглядає як спеціальну професійну підготовку суб'єкта до майбутньої професійної діяльності, тобто як професійну освіту (Міронова, 1999: 10).

Деякі вчені (А. Деркач та ін.) професіоналізацію розглядають як процес і результат системних перетворень особистості працівника, що включають взаємозалежні прогресивні зміни підсистеми професіоналізму діяльності, розвитку професійної компетентності, професійних навичок і вмінь (Деркач, 2003: 125-126). В. Цвик під професіоналізацією розуміє розвиток і реалізацію людських трудових ресурсів під час професійної діяльності. Професіоналізацію розкриває як умову розвитку людських трудових ресурсів, як процес включення (або виключення) індивіда в соціально-економічну практику через сферу зайнятості. Вчений указує на суперечливий характер професіоналізації, оскільки соціально-економічні умови призводять до порушення принципів свободи й добровільності професійного вибору, бо останній прив'язується до потреб ринку праці, які, у свою чергу, викликають

ще одну суперечність – між рівнем професійного потенціалу працівника і характеристиками, пропонованими щодо цього потенціалу на ринку праці (Цвик, 2011).

Зазначимо, що саме В. Лапшина чітко розмежує поняття «професіоналізація» та «професіоналізм». Учена наголошує, що в широкому значенні професіоналізація – це процес, у результаті якого в працівника формується об'єктивна (наявність знань, умінь, навичок та професійно важливих якостей) і суб'єктивна (усталена адекватна мотивація) готовність до професійної діяльності. Професіоналізм є результатом цього процесу, показником успішності його здійснення, якісною характеристикою фахівця. Отже, професіоналізм виступає як певна соціальна перспектива, більшою або меншою мірою доступна кожному фахівцеві, а професіоналізація – процес становлення і розвитку професіоналізму (Лапшина, 2005: 55).

Зауважимо, професіоналізацію майбутніх менеджерів освіти тлумачимо як процес становлення й розвитку професіоналізму. На нашу думку, саме практико-зорієнтоване навчання сприятиме вдосконаленню змісту й вибору тактики підготовки майбутніх менеджерів освіти до управлінської діяльності, відповідних форм, методів і засобів навчання, а також використанню різних професійних ситуацій у процесі навчання, що забезпечить їхню здатність діяти в контексті функціональних обов'язків і завдань, автономно ухвалюючи рішення під час невизначеності, ідентифікуючи ризики, визначаючи вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на розвиток закладу освіти в умовах змін.

Професійна підготовка майбутніх менеджерів освіти в Україні з 2000 року здійснюється у вищій школі, в системі підвищення кваліфікації а також в межах «школи резерву» (Черненко, 2015). Перші кроки підготовки менеджерів нової генерації здійснювалися відповідно до галузевого стандарту вищої освіти України «Підготовка магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000009 «Управління навчальним закладом», шифр якої в 2011 році було змінено на 8.18010020.

Чинний вітчизняний Стандарт затверджений у 2019 році для спеціальності 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти передбачає такі програми підготовки: освітньо-наукова – 2 роки, освітньо-професійна – 1,4 року. Програма підготовки сучасних менеджерів освіти спрямована на формування трьох основних компетентностей, а саме: інтегральної, загальних і спеціальних (фахових) (Стандарт, 2019).

Зауважимо, об'єктивними чинниками, які впливають на рівень професійної компетентності майбутніх менеджерів освіти, є стаж педагогічної діяльності та наявність вищої освіти. Водночас слід констатувати, що із 2011 року внесені зміни надали можливість вступати до магістратури зі спеціальності «Управління навчальним закладом» після завершення освітнього ступеня «бакалавр» та без стажу педагогічної діяльності, що зумовило низку ризиків та нових підходів, форм і методів формування професійної компетентності в майбутніх менеджерів освіти. Водночас зазначимо, що реформування системи освіти в Україні, зміни в організації освітнього процесу висувають нові вимоги до підготовки майбутніх менеджерів освіти.

Презентуємо практичний досвід професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», який забезпечує кафедра освітнього менеджменту та публічного управління з 2008 року. Цілі та програмні результати навчання ОПП «Управління закладом освіти (за типом)» відбивають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, що зумовлено впровадженням освітніх реформ (Концепція Нової Української школи тощо), збільшенням кількості закладів різних форм власності, забезпеченням рівного доступу до якісної освіти, інформатизацією освітнього простору, фінансуванням освітньої галузі тощо.

Розвиток спеціальності враховує суперечності між: швидкоплинними й неперервними змінами в суспільстві та невідповідності освіти вимогам часу; наявними традиційними теоріями освіти та неузгодженими з ними емпіричними результатами інноваційної педагогічної практики; випереджальними можливостями інноваційного досвіду та відсутністю теоретико-методологічних засад управління інноваційними процесами в освіті регіону.

Проблема підготовки майбутніх менеджерів освіти з високим рівнем професіоналізму, інноваційним стилем мислення, готовністю до ухвалення творчих рішень є важливою й нагальною потребою для сучасних освітніх закладів. Сучасний менеджер освіти повинен не лише вміти критично осмислювати, обирати й використовувати необхідний науковий, методичний та аналітичний інструментарій для управління в закладах освіти в умовах змін, а й прогнозувати ризики та перспективи реалізації державної політики в галузі освіти відповідно до нормативно-правових, фінансово-економічних, соціально-екологічних, інформаційно-комунікаційних та інших показників.

Для визначення цілей та програмних результатів навчання ОПП «Управління закладом освіти (за типом)» було залучено стейкхолдерів, а саме: роботодавців, представників органів місцевого та студентського самоврядування, випускників, академічну спільноту тощо.

У результаті проведеної роботи, було внесено корективи в програму підготовки майбутніх менеджерів освіти за ОПП «Управління закладом освіти (за типом)», а саме: по-перше, було скоректовано навчальний план підготовки, зокрема розширено вибірковий блок; по-друге, самостійну роботу здобувачів освітнього ступеня «магістр» забезпечено інформаційно-фактологічною базою ймовірних ситуацій; по-третє, удосконалено внутрішню систему забезпечення якості, зокрема дотримання процедури академічної доброчесності; по-четверте, у межах кожної дисципліни заплановано виїзні семінари на базах кращих закладів освіти м. Одеси та області; по-п'яте, впровадження елементів дуальної освіти під час організації та проведення управлінської практики.

Нормативний блок було доповнено навчальною дисципліною «Державна політика в галузі освіти», а низка навчальних дисциплін розширена змістовими модулями, зокрема: «Методологія наукового пізнання» – змістовим модулем «Академічна доброчесність», «Теорія та менеджмент організації» – змістовим модулем «Управління змінами», «Аудит і оцінювання управлінської діяльності» – змістовим модулем «Моніторинг в управлінні закладом освіти» тощо.

У вибіркового блоці запропоновано такі спецкурси: «Основи управління ризиками у закладі освіти» (за типом), «Управління впровадженням інноваціями у закладі освіти (за типом)», «Експертно-аналітична діяльність менеджера закладу освіти» (за типом), «Управління закладом освіти в умовах інклюзії» (за типом), «PR-технології в управлінській діяльності менеджера закладу освіти», «Корпоративна відповідальність», «Управління змінами», «Основи медіації», «Крос-культурний менеджмент», «Акмеологічні основи управління кар'єрою», «Інституційний аудит» тощо.

Слід констатувати, що якісний освітній процес у закладі вищої освіти базується на цілеспрямованій самостійній роботі, яка також забезпечується інформаційно-фактологічною базою ймовірних ситуацій. Інформаційно-фактологічна база ймовірних ситуацій – це сукупність міні-кейсів про реальні об'єкти, процеси, події чи явища освітніх установ, вирішення яких передбачає ідентифікацію, якісну й кількісну оцінку ситуації, проблеми, управлінського рішення, ризиків, планування реагування на них тощо (Черненко, 2016). Запропоновані міні-кейси диференційовані за рівнем складності з урахуванням чотирьох типів самостійної роботи студентів, а саме:

- формування в майбутніх менеджерів умінь управляти закладом освіти, ухвалювати відповідні управлінські рішення (на основі наданого алгоритму діяльності, запропонованого в умовах завдання);
- формування знань-копій і знань, що дозволяють вирішувати типові завдання;
- формування в майбутніх менеджерів освіти знань, які покладені в основу рішення нетипових задач;

- використання інформаційно-фактологічної бази ймовірних ситуацій (творча робота), яка спрямована на індивідуальну форму самостійної роботи майбутніх менеджерів освіти й передбачає набуття знань, умінь, навичок, досягнення високих кінцевих результатів у підготовці до професійної діяльності, ухвалення управлінських рішень. Самостійна робота вимагає відповідної підготовки, наполегливості, сили волі, одночасно здійснюючи позитивний вплив як на розвиток зазначених особистісних якостей, так і на формування інтересу до навчання.

Усі реферати, курсові роботи та кваліфікаційні роботи перевіряються на порушення правил академічної доброчесності, що визначається та регулюється «Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Професійна підготовка ОПП «Управління закладом освіти (за типом)» передбачає реалізацію елементів дуального підходу. Освітній процес поєднує навчання на території університету та безпосередньо в закладі дошкільної / загальної середньої / вищої освіти під час реалізації змісту вибіркового спецкурсу «Практикум з управління закладом освіти (за типом)» та виробничої (управлінської) практики. Дуальний підхід, з одного боку, розвиває в здобувача практичне розуміння професії, а з іншого – адаптує фахову підготовку майбутніх менеджерів освіти до вимог ринку праці та роботодавців. До реалізації навчального змісту спецкурсу долучаються керівники закладів освіти та заступники, керівники структурних підрозділів, що забезпечують опанування здобувачем практичних навичок безпосередньо на базі освітніх закладів різних типів та форм власності.

Організація виробничої (управлінської) практики дозволяє використовувати набуті майбутніми менеджерами освіти знання та вміння на практиці, формувати необхідні загальні та фахові

компетентності безпосередньо під час практичної діяльності, засвоювати використання інструментів в управлінні, набуваючи професійного досвіду. Практична підготовка є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми, під час якої здобувачі ознайомлюються з нормативно-правовою базою, що регламентує діяльність закладу освіти; із веденням документації та визначають категорію документообігу; відвідують нараду, педагогічну раду, вчену раду, урок, виховний заклад, аналізують та пропонують рекомендації; аналізують методи та форми здійснення контролю, річний план роботи та стратегічний план розвитку закладу освіти; проводять емпіричне дослідження в межах теми кваліфікаційної роботи та розробляють відповідні рекомендації щодо вдосконалення діяльності закладу освіти, які обговорюються з керівником закладу. Результати управлінської практики здобувачі презентують у програмі Power Point на підсумковій конференції з практики. Отже, проходження управлінської практики дозволяє майбутнім менеджерам освіти навчитися застосовувати у професійній діяльності знання та вміння, отримані на навчальних заняттях.

Результати проведеного анкетування з випускниками ОПП «Управління закладом освіти (за типом)» дозволяють констатувати, що 98,3% задоволені організацією освітнього процесу й оцінюють його на високому рівні; надають перевагу практико-зорієнтованому навчанню понад 96%, підкреслюють значущість виробничої практики – 100%. Водночас випускниками рекомендовано створити в бібліотеці університету репозитарій у межах кожної спеціальності та дисципліни зокрема; погодити навчальні плани підготовки із вишами Європи з метою видання дипломів Європейського зразку.

Зазначимо, що за результатами середнього балу підсумкового контролю з усіх дисциплін (заліки, іспити) здобувачів ОПП «Управління закладом освіти (за типом)» спостерігається позитивна динаміка якісних показників, оскільки у випускників денної форми навчання у 2019 та 2018 роках збільшилася на 21,5% у порівнянні з 2017 роком; у випускників заочної форми навчання якісні показники майже 94%, що підтверджує результативність практико-зорієнтованого навчання в професійній підготовці майбутніх менеджерів освіти. Високі показники середнього балу підсумкового контролю заочної форми пояснюємо якісним складом контингенту, оскільки саме на ній здійснюється підготовка переважно керівників і заступників з досвідом роботи.

Наголосимо, що у процесі освітньо-професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти кафедрою освітнього менеджменту та публічного управління акцентовано на прикладному характері їх навчання. Випускники ОПП «Управління закладом освіти (за типом)» отримують знання, що дозволяють їм здійснювати управлінську діяльність в освітньому середовищі, розуміти логіку роботи в органах державної і муніципальної влади, реально оцінювати свої шанси на ринку праці, грамотно позиціонувати себе перед роботодавцем, охоче беруть участь у конкурсах на заміщення вакантних посад керівників закладів освіти у м. Одеси та області, стабільно демонструють якісні знання з управлінських дисциплін та необхідні навички в роботі.

Висновки. Встановлено, що освітньо-професійна програма «Управління закладом освіти (за типом)» враховує сучасні вимоги реформування, виклики освіти та інновації, а випускники спеціальності «Менеджмент» підтверджують свою готовність компетентно виконувати посадові обов'язки на керівних посадах в освітніх закладах різних рівнів акредитації та форм власності.

Доведено, що використання практико-зорієнтованого підходу в підготовці майбутніх менеджерів освіти сприяє формуванню професійної компетентності; вдосконаленню змісту й вибору тактики їхньої підготовки до управлінської діяльності, враховуючи відповідні форми, методи й засоби навчання, що забезпечить здатність автономно ухвалювати рішення в умовах невизначеності, ідентифікуючи ризики, визначаючи вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на розвиток закладу освіти в умовах змін.

Організація самостійної роботи майбутніх менеджерів освіти з використанням інформаційно-фактологічної бази ймовірних ситуацій сприяє розвитку індивідуальних здібностей здобувачів, створенню умов для їх активної, плідної освітньо-пізнавальної діяльності та передбачає творче застосування організаційних форм і методів.

Література

- Акмеология : учеб. пособ. СПб.: Питер, 2003. 256 с.
Большой толковый социологический словарь. В 2-х ... Джери Д., Джери Дж. Москва : АСТ, Вече, 1999; Т.1 544 с., Т.2 528 с.
Лапшина В. Л. Професіоналізація: сутність та структура поняття. *Соціологія*. 2005. С. 54-58.
Режим доступу: <https://ukr-socium.org.ua/uploads/2005/04>

Миронова Т. Л. Самосознание профессионала Бурят. гос. ун-т. – Улан-Удэ : Бурятский университет, 1999. 200 с.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2019. 14 с.

Цвык В. А. Профессионализация как социальный процесс. Режим доступа: <http://ecsosman.edu.ru/images/pubs/2004/11/16/0000183539/Tsvyk.Doc>

Черненко Н. М. Підготовка майбутніх менеджерів освіти до управління ризиками: теорія і практика: [монографія] Одеса: Атлант, 2016. 386 с.

Черненко Н. М. Професійна підготовка менеджерів освіти в сучасних умовах. *Наука і освіта* : наук.-практ. журнал. 2015. № 2. С. 124–128.

Practice-oriented training as a means of professionalisation of future education managers

Dolzhenkov Oleg⁵

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

Chernenko Nataliia⁶

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

Ruchkina Marianna⁷

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

Sakaliuk Oksana⁸

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

Relevance. The current changes in the field of education require the systematic updating of educational and professional training programs intended for future managers, the developing of new competences and the using of innovative training technologies, which confirms the significance and necessity of the dominance of practice-oriented training in the training of modern education managers who must be competitive on the labour market.

The purpose of the article is to identify the features of the practice-oriented training as a means of professionalisation and to justify the specifics of its implementation into the system of professional training aimed at future education managers.

Research Methodology. These theoretical methods were used in the study: analysis, generalisation and systematisation of scientific literature in order to clarify the concepts "professionalisation", "professionalism" as well as the features of the practice-oriented training; to identify the specificity of the training aimed at the future education managers at an institution of higher education. In addition, questionnaires were used as a method of empirical research to identify the difficulties experienced by the future education managers in the period of their professional training within Master programmes.

It has been proved that the professionalisation of the future education managers is a process of professionalism development.

The authors have generalised the twelve-year experience of the Department of Educational Management and Public Administration of Ushynsky University in training future education managers to use a

⁵ Doctor of Political Sciences, Professor, Chairperson at the Department of Educational Management and Public Administration, at the State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

⁶ Doctor of Pedagogy, Professor, Department of Educational Management and Public Administration at the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

⁷ Ph. D. in Pedagogy, Associate Professor at the Department of Educational Management and Public Administration at the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

⁸ Ph. D. in Pedagogy, Associate Professor at the Department of Educational Management and Public Administration at the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

practice-oriented approach; to consider the challenges of today and the modern requirements set as a result of the reforms and innovations; to improve the content and to choose training tactics, taking into consideration corresponding teaching / learning forms, methods and tools which provide for the ability to autonomously make decisions under conditions of uncertainty, identifying risks, the impact of internal and external factors on the development of a higher education institution in the period of changes.

The necessity to use the information-factual base of reasonably expected situations in the process of the future education managers' independent educational activity has been substantiated since it promotes the development of higher education seekers' individual abilities, the creation of conditions for their active, fruitful educational and cognitive activities and provides for creative use of organisational forms and methods.

Keywords: professionalisation, professionalism, professional activity, practice-oriented training, future education managers.

References

- Derkach, A. & Zazzhin, V. (2003) Akmeologiya [Acmeology] – SPb.: Piter [in Russian].
- Dzheri, D. & Dzheri, Dzh. (1999). Bolshoy tolkovyyi sotsiologicheskiy slovar [Great Explanatory Sociological Dictionary]. V 2-h. Moscow: AST, Veche [in Russian].
- Lapshy`na, V.L. (2005) Profesionalizaciya: sutnist` ta struktura ponyattya. [Professionalization: the essence and structure of the concept] Sociologiya. Retrieved from: <https://ukr-socium.org.ua/uploads/2005/04> [in Ukrainian].
- Mironova, T.L. (1999) Samosoznanie professionala [Self-awareness of a professional] Buryat. gos. un-t. – Ulan-Ude : Buryatskiy universitet [in Russian].
- Standart vy`shoyi osvity` za special`nistyu 073 «Menedzhment» galuzi znan` 07 «Upravlinnya ta administruvannya» dlya drugogo (magisters`kogo) rivnya vy`shoyi osvity (2019). [Higher Education Standard in Specialty 073 Management in the Knowledge Area 07 Management and Administration for the second (master's) level of higher education]. Kyiv : Ministerstvo osvity` i nauky Ukrayiny [in Ukrainian]
- Tsvyik, V.A. (2011) Professionalizatsiya kak sotsialnyiy protsess [Self-awareness of a professional]. Retrieved from: <http://ecsocman.edu.ru/images/pubs/2004/11/16/0000183539/Tsvyk.Doc> [in Russian].
- Chernenko, N.M. (2016) Pidgotovka majbutnix menedzheriv osvity` do upravlinnya ry`zy`kamy`: teoriya i prakty`ka: [Preparing future education managers for risk management: theory and practice] Odesa: Atlant [in Ukrainian].
- Chernenko, N.M. (2015) Profesiina pidhotovka menedzheriv osvity v suchasnykh umovakh [Professional training of education managers in modern conditions]. Nauka i osvita – Science and Education. (Vols. 2), (pp. 124-128) [in Ukrainian].

Accepted: March 25, 2020

